

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-471-9-11>

CORPORATE RELATIONS: SOCIO-ECONOMIC AND LEGAL CONTENT

КОРПОРАТИВНІ ВІДНОСИНИ: СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ТА ПРАВОВИЙ ЗМІСТ

Механізм функціонування корпоративних підприємств характеризується системою соціально-економічних та правових відносин з приводу визначення, урахування, узгодження та реалізації інтересів їх зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів [1]. Забезпечення його адаптивності як здатності до адаптації до постійних змін складу, інтересів, можливостей і напрямів впливу стейкхолдерів корпорації внаслідок невизначеності та трансформацій бізнес-середовища, її ефективності є одним з найважливіших завдань бізнесу.

Корпоративні відносини є багатоаспектними та мають економічну, соціальну і правову форми, що є взаємопов'язаними. Економічні корпоративні відносини визначають соціальні відносини корпорації і корпоративні правовідносини, яким притаманні функції закріплення та регулювання соціально-економічних відносин корпорацій та їх стейкхолдерів через систему норм корпоративного права [2].

Економічні корпоративні відносини обумовлені рухом ресурсів та доходів між корпорацією та її стейкхолдерами та є системою відносин з приводу залучення ресурсів у бізнес-процеси, їх ефективного використання, отримання доходу й його розподілу. Основою економічних корпоративних відносин є відносини власності на ресурси та дохід корпорації як організаційної одиниці партнерського бізнесу. Так, первинними стейкхолдерами корпорації є її акціонери, власність яких та спроможність впливати на бізнес визначається їх часткою у статутному капіталі корпорації. При цьому, ця спроможність є різною для міноритарних та мажоритарних акціонерів, але їх загальний інтерес – це прибуток у формі дивідендів, а також зростання ринкової вартості пакету акцій, що є у їх власності, тобто зростання акціонерної вартості. Таким чином, ресурси акціонерів у формі їх внесків у власний капітал корпорації обмінюються на дивіденди та приріст акціонерної вартості.

Первинними стейкхолдерами є керівники корпорації, які є власниками інтелектуального ресурсу бізнесу як сукупності управлінських компетенцій, що обмінюється на посадові оклади, привілеї, статусні, кар'єрні, репутаційні переваги тощо. Інтересом цих

стейкхолдерів є не стільки прибуток та акціонерна вартість, скільки випуск – обсяг виробленої та реалізованої продукції, наданих послуг, вартість робіт тощо. Ресурсом найманих працівників корпорації, які також є її первинними стейкхолдерами, є їх здатність до продуктивної праці певного кваліфікаційного рівня. Цей ресурс бізнесу залучається корпорацією в обмін на оплату праці. Отже, на відміну від акціонерів та керівників, інтересом найманих працівників є не прибуток чи випуск, а їх частка у валовому доході корпорації.

Щодо відносин вторинних стейкхолдерів та корпорації, то їх економічним змістом також є обмін ресурсів та доходів. Наприклад, покупці продукції корпорації, забезпечуючи її фінансовими ресурсами, отримують дохід у формі корисності тобто певного рівня задоволення своїх виробничих та споживчих потреб. Держава зацікавлена у своєчасному надходженні податків і зборів, забезпечуючи корпораціям певні правові умови їх функціонування.

Як бачимо, економічним змістом корпоративних відносин є обмін між корпорацією та її стейкхолдерами ресурсів та доходів бізнесу.

Соціальні корпоративні відносини пов'язані з реалізацією соціальних функцій корпорації, системою корпоративної відповідальності.

Корпоративні правовідносини здійснюються з приводу, по-перше, корпоративних прав акціонерів з питань їх участі в управлінні корпорацією, отримання дивідендів, а також частки майна при ліквідації бізнесу; по-друге, щодо участі у загальних зборах акціонерів, контроль діяльності корпоративних органів управління та менеджменту, одержання повної інформації про її діяльність. Корпоративні правовідносини визначають можливість та механізм щодо контролю бізнесу та його результатів з боку акціонерів, що дає підстави для висновку про певну обмеженість їх регулюючого впливу на систему соціально-економічних корпоративних відносин.

Інтересам стейкхолдерів корпорації та можливостям їх реалізувати притаманна певна суперечливість, що є однією з базових ознак корпоративних відносин. Корпоративні конфлікти – це критичний стан корпоративних відносин, причинами та проявом якого є певні суперечності, що виникають між стейкхолдерами та бізнесом щодо обміну ресурсами та доходами їх взаємодії. Ці суперечності можуть бути конструктивними, якщо є можливість узгодження інтересів та дій стейкхолдерів. Тоді корпоративний конфлікт є рушійною силою розвитку бізнесу, Але соціально-економічні суперечності між стейкхолдерами можуть мати непереборний характер, тоді корпоративний конфлікт є фактором деструкції бізнесу.

Література:

1. Freeman P. E., Mcvea J. F. A. Stakeholder Approach to Strategic Managemen. *SSRN Electronic Journal*. 2001. No. 01–02. DOI: <https://doi.org/10.2139/ssrn.263511>
2. Жорнокуй Ю. М., Сліпченко С. О., Жорнокуй В. Г. Корпоративні правовідносини : монографія. Харків: ЕКУС, 2021. 248 с.